

Advies Archeologische Monumentenzorg 2021-nr. 224

Beoordeling van een archeologisch rapport

Bevoegd gezag: Gemeente Someren
Postbus 290
5710 AG Someren

Datum: 16-8-2021

Locatie: Someren-Speelheuvelstraat 30

Project: *Rapportage Proefsleuvenonderzoek Speelheuvelstraat 30 te Someren in de gemeente Someren* (= Econsultancy-rapport 16430.001), auteur: B.C. Tunker, concept d.d. 29-7-2021

Van: Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)
Postbus 8035, 5601 KA Eindhoven
Wal 28, Eindhoven
Mevr. drs. Janneke Bosman
Tel. 088-3690638
E-mail: J.Bosman@odzob.nl
Controle: Mevr. drs. Ria Berkvens

Inleiding

Aanleiding voor het onderzoek is de voorgenomen nieuwbouw van een appartementengebouw aan de Speelheuvelstraat 30 in Someren. De bestaande, deels onderkelderde, bebouwing wordt gesloopt. Onder het appartementencomplex wordt een parkeergarage aangelegd tot een diepte van 3,20 m -mv, die vanaf de achterzijde van het complex toegankelijk wordt gemaakt. Hiervoor wordt een oprit in het plangebied aangelegd met een hellingsbaan aan de achterzijde van het complex. De maximale verstoringsdiepte van de hellingsbaan is eveneens 3,20 m -mv. Het onderzoeksgebied beperkt zich tot die delen van het plangebied die verstoord gaan worden bij de nieuwbouwwerkzaamheden (bouw appartementencomplex, sloop van de bestaande bebouwing en aanleg hellingsbaan) en heeft een oppervlakte van circa 1000 m².

Op basis van het uitgevoerde bureau- en booronderzoek,¹ blijkt dat het plangebied een middelhoge verwachting heeft voor resten uit het neolithicum – vroege middeleeuwen en een hoge verwachting voor de periode late middeleeuwen – nieuwe tijd. Hierop heeft de gemeente aangegeven dat in het plangebied een proefsleuvenonderzoek zal moeten plaatsvinden in de gebieden waar bodemingrepen gepland zijn of waar deze door het bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt. Het onderzoek richt zich daarom enkel op de delen die verstoord gaan worden, namelijk de nieuwbouwcontouren, de bestaande bebouwing en de locatie waar een hellingsbaan naar de parkeergarage wordt gecreëerd. De overige gebieden blijven in gebruik als tuin en oprit en worden niet geroerd. De bestaande kabels en leidingen zullen gebruikt worden voor de nieuwbouw.

Het doel van het proefsleuvenonderzoek was een inhoudelijke archeologische waardestelling van het terrein en daarmee een toetsing van het archeologische verwachtingsmodel op basis van het

¹ Speelheuvelstraat 30, Someren, gemeente Someren. Inventariserend veldonderzoek (IVO-O); bureauonderzoek en verkennend booronderzoek ArcheoPro rapport 20042), auteurs R. Exaltus & J. Orbons, 2020.

vooronderzoek. De uitkomsten zijn bedoeld om de gemeente in staat te stellen om een beslissing te nemen over de behoudenswaardigheid van archeologische resten binnen het plangebied en eventueel overgaan tot maatregelen voor behoud in situ of het veiligstellen van de archeologische informatie en informatiedragers door middel van vervolgonderzoek.

Samenvatting van het rapport

Onderzoekskader RO: Omgevingsvergunning
Grootte plangebied: ca. 5500 m², onderzoeksgebied ca. 1000 m²
Onderzoekperiode: 6 juli 2021
Opdrachtgever: Van Bree Someren
Opdrachtnemer: Econsultancy b.v.

Door de bestaande terreinindeling (voornamelijk aanwezige bomen) was het niet mogelijk de twee proefsleuven aan te leggen conform het door de gemeente Someren goedgekeurde Programma van Eisen.² In plaats daarvan zijn in het plangebied twee proefsleuven gegraven van ca. 23 bij 4 m en ca. 13 bij 6 meter, in totaal ca. 142 m² (PvE ging uit van 200 m²). Hiermee is ca. 14% van het onderzoeksgebied onderzocht. Vanuit het PvE was er een mogelijkheid voorzien om, ten behoeve van de waardering, nog maximaal 25 m² extra aan te leggen en/of door te starten naar een opgraving-variant archeologische begeleiding van de ondergrondse sloop van de huidige bebouwing. Van die mogelijkheden is geen gebruik gemaakt. Het archeologisch vlak is aangelegd in de top van de C-horizont op circa 80 tot 100 centimeter beneden maaiveld (ca. 24,50-24,75 boven NAP).

Uit de in het veld bekeken profielen is op te maken dat de bodem in een deel van het plangebied is opgehoogd met 40 – 50 cm. Waarschijnlijk is dit gebeurd bij de bouw van het bestaande huis. Vanaf een diepte van 40-50 cm bestaat de bodemopbouw uit de, 20 cm dikke, oorspronkelijke bouwvoor met daaronder twee menglagen met daarin restanten van de B-horizont, esdek en C-horizont. De C-horizont is aangetroffen vanaf een diepte van circa 80 cm -mv.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn acht grondsporen aangetroffen. Het gaat om enkele esgreppels/moestuinenbeden en een dumpkuil met vondstmateriaal uit de 20e eeuw. Daarnaast is in de proefsleuf aan de noordzijde van het te slopen gebouw de insteek van een kuil voor een (stook)olietank aangetroffen.

In totaal zijn negen vondsten verzameld. Het vondstmateriaal bestaat uit 20e-eeuwse flessen en dierlijk botmateriaal uit de dumpkuil en de kop van een spijker uit de esgreppels.

Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek concludeert Econsultancy dat in het plangebied geen (behoudenswaardige) vindplaatsen aanwezig zijn. Econsultancy adviseert daarom het onderzochte deel van het plangebied archeologisch vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkelingen. Het zuidelijke deel van het plangebied is nog niet onderzocht, waardoor over dat deel geen uitspraken kunnen worden gedaan.

Beoordeling

Het rapport is redelijk leesbaar. Wij kunnen ons vinden in het advies het onderzochte deel van het plangebied vrij te geven, maar dit gebied is niet juist weergegeven in afbeelding 10. In het niet onderzochte deel van het plangebied dient de dubbelbestemming archeologie behouden te blijven.

Wij hebben de volgende op- en aanmerkingen alsook vragen:

- Administratieve gegevens plangebied.
De oppervlakte van het plangebied is ca. 5500 m².
- Samenvatting:
-Het archeologisch onderzoekkunnen gaan.
Deze zin loopt niet goed.

² Programma van Eisen Proefsleuven (IVO-P) met eventuele doorstart naar opgraving – variant archeologische begeleiding bij de sloop van de ondergrondse funderingen Someren, Speelheuvelstraat 30, auteurs M. Kooi & M. Mostert (BAAC A-21.0139), d.d. 20 mei 2021.

-de gespecificeerde verwachting komt niet overeen met het bureauonderzoek en ook niet met paragraaf 3.3.4.

-Hier graag de oppervlakte van het onderzoeksgebied en de dekkingsgraad van het proefsleuvenonderzoek vermelden.

- 3.3.4. Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel
Zie hierboven, de gespecificeerde verwachting komt niet overeen met het bureauonderzoek.
- 5.2 Analyse sporen en structuren
-Maak gebruik van de historische kaarten om de sporen te interpreteren.
-Ter plaatse of in de buurt van sleuf 1 is op de topografische kaart uit 1953 een gebouw ingetekend. Houden de sporen aan de noordwest kant van werkput 1 hiermee verband?
- 6.3 Selectieadvies en figuur 10
Het selectieadvies is daarom dan ook om geen vervolgonderzoek uit te voeren en het nu te bebouwen deel van het plangebied vrij te geven voor verdere ontwikkeling.
Wat opvalt is dat het advies niet overeenkomt met figuur 10. Bovendien geeft de rode lijn op figuur 10 het plangebied weer en niet het onderzoeksgebied.
Het onderzoeksgebied (zie PvE en afbeelding hieronder) bestaat uit een klein deel van het plangebied en is slechts 1000 m² groot. Het aantal te onderzoeken vierkante meters is afgestemd op deze oppervlakte. Om uitspraken te kunnen doen over het hele plangebied (5500 m²) is een dekkingsgraad tussen 5 % en 10% van het plangebied nodig (minstens 275 m²). Graag de figuur aanpassen naar het daadwerkelijke onderzoeksgebied en/ of motiveren waarom de archeologische verwachting voor het hele noordelijke gebied naar beneden bijgesteld kan worden.
- Bijlage 1 Proefsleuven 1 en 2
Graag de resultaten van het onderzoek projecteren op de minuutplan 1832 en/ of andere relevante historische kaarten.

Selectieadvies

Omdat tijdens het archeologisch onderzoek geen archeologische vindplaats is aangetroffen, kunnen wij ons vinden in het advies om het onderzochte deel van het plangebied vrij te geven wat betreft archeologie.

Omdat de aanwezigheid van archeologische resten nooit geheel kan worden uitgesloten op basis van het uitgevoerde onderzoek, blijft de meldingsplicht ten aanzien van archeologische vondsten conform de Erfgoedwet gelden. Dit betekent dat, indien tijdens toekomstige grondwerkzaamheden toch onverwacht archeologische vondsten worden aangetroffen, men dit zo spoedig mogelijk bij de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed en de gemeente Someren dient te melden (Erfgoedwet 2016, artikel 5.10 en 5.11).

Het deel van het plangebied dat niet is onderzocht behoudt de hoge archeologische verwachtingswaarde. Volgens de huidige plannen vinden in dit deel van het plangebied geen werkzaamheden plaats. Daarom dient in dit deel van het plangebied de dubbelbestemming archeologie behouden te blijven (zie afbeelding).

Afbeelding met het door Econsultancy onderzochte gebied (binnen de groene lijnen).

